

E. NIKKANEN

MAJNILAN

LAUKAUKSET

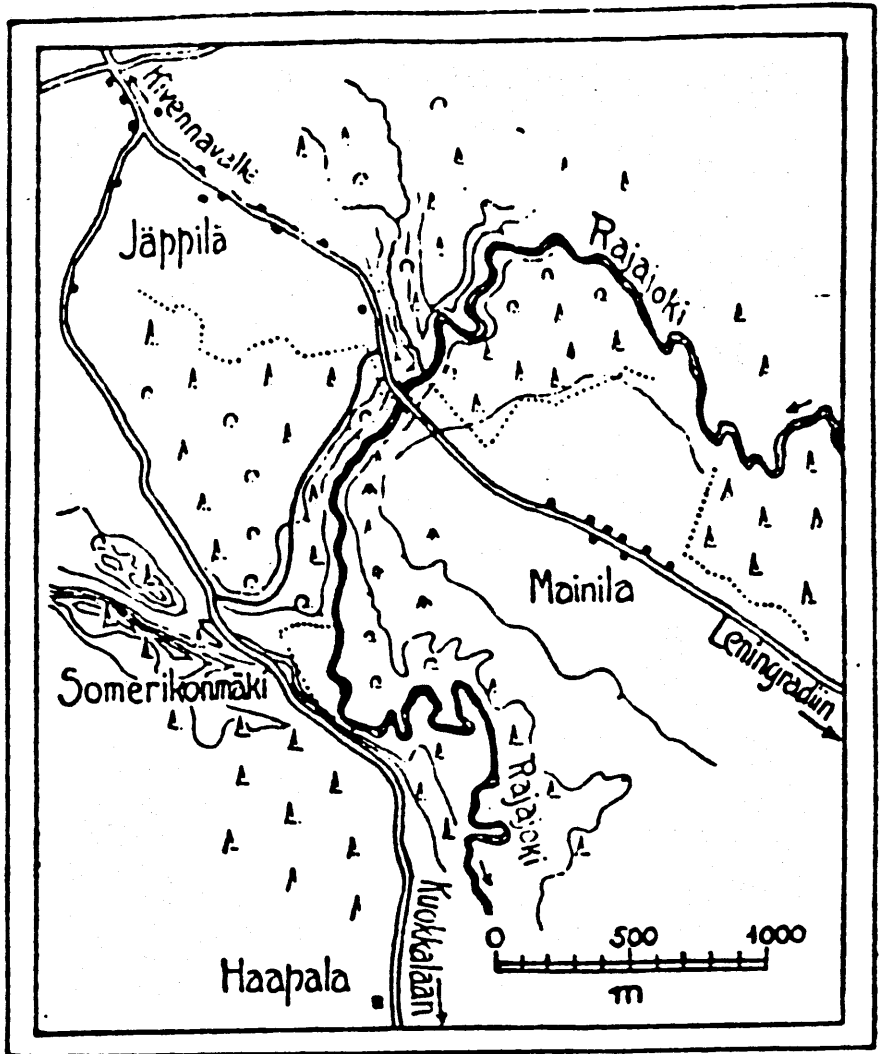
KOSKA olin syntynyt Rajajoen varrella ja siellä kasvanut, oli luonnollista, että niin minä kuin melkein kaikki reserviläisetkin saimme jäädä kotipaikoillemme ylimääräisiin kertausharjoituksiin. Kotikyläni sijaitsi entisen Terijoen kunnan Haapalan kylässä, joka rajoittui itäiseltä puoleltaan Rajajokeen ja josta lähimmälle rautatien asemalle Kellomäelle oli matkaa 4 kilometriä.

Osa saamastamme käskystä kuului muistamani mukaan näin: "Jätte kotikyläanne, määrätään 1. Rajakomppaniaan, ilmoittauduttava kyläpäällikölle. Tarkemmat ohjeet myöhemmin".

Tämä käsky saapui meille jo jonakin lokakuun alkupäivänä. Kun kylämme sijaitsi aivan rajalla, evakuoitiin meidän perheemme ja karjamme jo aikaisin eli noin 10. päivän paikkeilla lokakuuta. Vain me reserviläiset jäimme paikalle. Tehtävä, johon viipymättä joutuimme, oli rajan vartiointi ja siihen liittyvät muut tehtävät. Schän oli meille perin tuttua, sillä sitä olivat tavalla taikka toisella useimmat meistä tehneet jo parikymmentä vuotta.

Mieltä ylentävältä ei partiointi rajanpinnassa kuitenkaan tuntunut, sillä kylmät talot, eloton elämä ja syyspimeät yöt muistuttivat meitä omaisista, ja huolien painaessa tuntui oman kotipiikan sivuuttaminen vielä taakkaa lisäävän. Mutta surku ei auttanut. Oli suoritettava meille asetettu tehtävä niin hyvin, ettei pienintäkään valituksen aihetta puoleltamme saanut ilmetä vastapäätä oleville naapureille. Me suoritimme tehtävämme hiljaisesti ja varoen, ja erikoisesti olimme saaneet sellaisen käskyn, että kaikkien tuli välttää esim. ampumista. Ampuma-asetta sai käyttää vain sellaisessa tapauksessa, kun oma henki oli kyseessä, ja vaikka naapurin puolelta meitä ammuttaisiin, ei siihen saanut vastata, ei sittenkään, vaikka pienempi miesmäärä ylittäisi rajan tiedustelu- tai muissa tehtävissä. Tuli yrittää ottaa sellaiset kulkijat vangiksi, mikäli sai, tai hälyttää apua lähimmältä vartiolta.

Jos meillä suoritettiin rajanvartiointi ja kaikki siihen liittyvät tehtävät varoen, hiljaisen rauhallisesti, muodostui tehtävä melkein kuin rintamalla varuillaan oloksi. Sen sijaan ja varsinkin öisinä aikoina oli naapurin puolella touhua sitä enemmän. Suuret valonheittimet katkoivat valollaan kapeahkoa kannasta pitkin ja poikin, erilaiset valoraketit kertoivat omaa kieltään, tankkien, traktorien ja kuorma-autojen kolina piti meidät hereillä silloinkin, kun lepo olisi ollut tarpeen ja siihen vähän tilaisuutta. Aamunsarastuksessa ja varsinkin viimeisinä viikkoina näki pitkin ra-

Mainilan kylän ympäristö

jaa savuja melko lähelläkin rajaa. Tästä saamamme käsityksen mukaan oli siellä ollut runsaasti joukkoja majoitettuna. Päivisin taas lentokoneet lensivät melkein jatkuvalla syötöllä välittämättä vähääkään rajasta eikä niitä koskaan ainakaan rajalla saanut häiritä, sillä tällainen olisi voitu selittää rajanloukkaukseksi. Kannas oli jo ikään kuin heikäläisten hallussa. Ratsumiehet tulivat joskus sellaisella rytinällä jokivarteen, että oli tekemistä hevosten pysäyttämässä jokipenkereessä. Joskus sieltä käytiin joukolla mittailemassa Rajajoen syvyyttä.

Kun tätä kaikkea oli kestänyt noin 1 1/2 kuukautta, tuli kuuluisa "Mainilan laukausten" yllätys. Miten tämä tapahtui, se lienee melkein jokaiselle suomalaiselle täysin selvä, mutta kerrottakoon tapaus vielä kerran niitten miesten näkemänä ja kuulemana, jotka itse ovat olleet silloin paikalla ja jotka miehet jo ensiaskeleistaan lähtien ovat saaneet tottua tykistön ammuntaan rajalla.

Kenttävartiomme sijaitsi Haapalan kylän pohjoispäässä maanviljelijä Juhon Kostiaisen perikunnan talossa ja toinen osa Juhon Kustaanpoika Pulksin talossa. Molemmista taloista oli vajaa 1 kilometri matkaa valtakunnan rajalle eli Rajajoen rantaan. Marraskuun 26. päivän aamuna saimme tietää, että Terijoen seurakunnan kirkkoherra Väinö Mutru ja rajaseutupastori Hotti tulevat pitämään vartiollemme kenttähartauden saman päivän iltapäivällä ehkä 15—16 välisenä aikana. Menin heitä vastaan Kuokkalan—Kivennavan maantielle, joka tie siltä paikalta on vajaan puolen kilometrin päässä Rajajoesta ja jolta tieltä näkyväisyys naapurin puolelle oli melkoisen hyvä siitä huolimatta, että kello oli jo silloin ehkä yli 15.

Odotellessani pappeja kiintyi katseeni naapurin puolelle, kun kuulin muutamia tykin tai kranaatinheitin lähtölaukauksia. Hetken kuluttua kuulin ammusten räjähdykset Somerikonmäkien suunnasta, lähinnä ehkä Jäppilän sillan paikkeilla, kuten silloin

heti arvelin, eli paikassa, jossa Jääkäripataljoona 1:n alokkaat saivat vuosittain ns. rajakasteensa. Luulin sinä hetkenä, että tarkoituksena oli ollut ampua Suomen puolelle, mutta todennäköisesti laukaukset jäivät hieman lyhkäisiksi.

Pian sen jälkeen pastorit Mutru ja Hotti tulivatkin Kuokkalan suunnasta polkupyörillä. Kun siinä vieläkin katselin yllättyneenä naapurin puolelle, kysyivät tulijat kuulumisia ja huolestumisen syytä. Kerrottuani viimeiset kuulumiset ilmoittivat hekin kuulleensa samat laukaukset kiinnittämättä kuitenkaan niihin suurempaa huomiota, mutta epäilivät, kuten minäkin, että laukaukset voivat tulla Suomen puolelle.

Asia selvisi melko pian, sillä yksi pysyväinen tarkkailu- ja havaintovartiomme oli ns. Somerikonmäellä, josta Rajajoen rantaan oli matkaa vain vajaa 100 metriä. Vastakkaisesta mäkirinteestä alkaen leviävät Mainilan alavat pellot, joihin näköala vartiopaikalta oli erittäin hyvä. Vartiovuorossa oli sillä kertaa Haapalan kylän oma poika, reserviläinen korpraali Toivo Hänninen. Hänen vartiovuoronsa päättyi kello 16, mitä ennen laukaukset kuuluivat ja ammuksiset putosivat avopellolle. Hän kertoi: Ennen laukauksia oli peltoaukeamalla pienempi joukko venäläisiä sotilaita joko harjoitustehtävissä tai muuten. Miesten luo ajoi ratsastaen ratsusotilas, joka todennäköisesti kehotti heitä heti poistumaan. Niin tapahtuikin, sillä miehet lähtivät kiireesti metsikön laitaan eikä sen jälkeen jäänyt peltoaukeamalle ketään. Sen jälkeen noin 10 minuutin kuluttua hän kuuli Valkeasaaren suunnalta useita lähtölaukauksia, joiden kranaatit räjähtivät edellä mainittuilla paikalla. Muutamien minuuttien kuluttua tuli sama joukko paikalle tuloksia tarkastamaan.

Saman kertomuksen toisti myös Onni Savolainen, joka tuli vuorolleen kello 16 vapauttaakseen edellä sanotun Toivo Hännisen. Hänkin ehti nähdä sen, että miehet tarkkailivat ammuskuoppia pellolla aavistamatta vielä silloin, mitä laukausten takana mahtoi piillä. Onni Savolainen oli myös Haapalan kylän poikia ja pystyi arvostelevaan lähtölaukausten suunnan.

Saman havainnon tekivät monet kymmenet suoja-joukkoihin kuuluvat raja- ym. miehet, jotka sillä kertaa olivat rajalla partio- ym. tehtävissä. Ammuttujen laukausten lähtöpaikoista pystyttiin silloin meitä kuulusteleville viranomaisille sanomaan melko tarkasti lähtöpaikat ja oltiin yksimielisiä siitä, että ammutut laukaukset lähtivät Venäjän puolelta. Tämän ovat vakuuttaneet vieläkin kaikki ne, jotka tällä alueella olivat rajatehtävissä.

Sanottakoon vielä, että tarkkailu oli melko helpoakin, sillä koko ikänsä rajalla kasvaneina nämä miehet olivat saaneet tottua tykistöammuntaan. Sitähän venäläiset joukot varsinkin merenpuoleisella rajallamme, vain 3 kilometrin päässä merenrannasta, harjoittivat säännöllisesti kesäisin, jolloin rantahuviloiden ikkunat monet kerrat menivät amunnasta pirstaksi. Maarajan toiselta puolelta tykistöammuntaa kuultiin sen sijaan normaaliaikoina melko harvoin, ja siksi tällä kertaa ammutut laukaukset kiinnittivät tavallista enemmän huomiotamme.

Seuraukset saimme kokea jo muutaman päivän kuluttua, sellaiset seuraukset, jotka koko Suomen kansa sai surukseen tuntea ja joista alkusyy tahdottiin vierrittää meidän kannettavaksemme.

Tuusulassa, joulukuun 15. päivänä 1959.